

Kanunu mahsuslarına tevfikan kurulmuş olanlardan maada Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek fabrikaların ve Devlet iştiraklerinin ve kurulması müsaadeye tâbi veya mukaveleye bağlı olan fabrikaların sureti idaresi ve Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında 1/373 numaralı kanun lâyihası ve İktisat ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı 6/1354

22 - V - 1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Kanunu mahsuslarına tevfikan kurulmuş olanlardan maada Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek fabrikaların ve Devlet iştiraklerinin ve kurulması müsaadeye tâbi veya mukaveleye bağlı olan fabrikaların sureti idaresi ve Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında İktisat vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 18 - V - 1932 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim kılınmıştır.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Devlet sanayi ofisinin esbabı mucibe lâyihası

Memleketimizde kuvvetli teşebbüs sermayeleri mevcut bulunmadığından halkımız ancak küçük mikyastaki sanayi işlerine ve orta büyüklükte sermayelerle yapılabilecek bazı imalâta girişebilmiş ve büyük mikyasta yapılması lâzımgelen sanayi işlerinin ise ya hariçten gelen sermayeler tarafından veya Hükümet teşebbüs ve muavenetile meydana getirilmesi zarureti hâsıl olmuştur.

Hükümet evvelece yalnız askerî ihtiyacı temin için sınırlı teşebbüslere girişmiş olup bu meyanda bazı umumî istihlâk maddesi imal eden fabrikalar da vücutte getirmiş ise de memleketin büyük sanayi olan ihtiyacı ve bu ihtiyacı kısmen Devlet sermayesinin iştirakile tatmin edilebileceği hakikati ancak Cümhuriyet Hükümetinin teşekkülünden sonra anlaşılmıştır.

Cümhuriyet Hükümetinin "halkın yapamadığı işler," formülü ile çevresini tesbit eylediği devletçilik siyasetinin sınırlı sahadaki ilk tecrübe adımı olarak tesis ettiği Türkiye Sanayi ve maden bankası, Millî Müdafaa, Nafia ve inhisarlara ait olan fabrikalar gibi kanunu mahsus ile kurulanlardan maada Devlet fabrikalarını ve iştiraklerini ilâre etmekte bulunmakla beraber bu müesseselerin imkân hâsıl oldukça bankadan irtibatlarının kesilmesi ve bankanın ayrıca takdim edilmiş olan kanun lâyihasile teklif olunduğu veçhile bir sanayi kredi bankası halinde çalışması esası da vaz edilmiş bulunuyor.

Esasen bankaların fabrika işletme işleriyle Sanayi ve maden bankasının elyevm yapmakta olduğu gibi doğrudan doğruya iştiraklerinin aşağıda yazılı mahzurları vardır.

1 - Banka sermayedar sıfatıyla istihsale yatırdığı paradan yüksek faiz ve temettü istediği halde,

istihsal teşebbüsünün bütün muvafakiyet sırrı mümkün mertebe ücuz sermayeden istifade edebilmekte mündemiçtir.

2- Banka muamelâtı muayyen vadeler dahilinde mukannen varidat getirmek lâzımgelirken sanayi hayatında vadeler ve irat miktarları evvelden tesbiti mümkün olmıyan konjonktüre (piyasa şeraitine) bağlıdır.

3 - Bankanın sermaye plâsmanları muhtelif şekillerde teminat ile takviye edilmek lâzımgelirken fabrika işletmesine yatırılan sermayenin aynı şekilde temini mümkün değildir. Bu sermaye fabrikaların eyi işletmesinin yedi mesuliyeti ile konjonktürün tesirine terkedilmiştir.

Sanayi ve maadin bankası kredi işlerine girişmemiş olduğundan bankalara has olan menfaat mülâhazalarını taşımamış ve binaenaleyh şu arz edilen üç vaziyet ile münasebettar olamamıştır. Fakat Sanayi kredi bankası haline kalbedilince mevzubahs nokatın hemen tebarüz eyliyeceği tabiidir.

Bir fabrika muayyen bir iş plânını tahakkuk ettirmek için ölçülmüş olan muayyen bir sermayeyi hüsnü idare ile mükelleftir. Mal sahibinin bir banka olması aynı fabrikaya sermayesinin siyasından fazla para verecek bir haminin mevcut bulunması fabrika idaresine sütesir ıera eder ve binnetice sermaye ziyana ve sermaye israfına mâni mülâhaza ve tedbirler ihmal olunur. Mukabeleten malî itibarını teessürden vikaye kaygusu ile fabrikanın sermaye zararlarını örtmek banka için bir mecburiyet gibidir.

Fabrika idareleri fennî ve ticarî olmak üzere iki türlü evsaf ile mücehhez olmalıdırlar. Sinaî teşebbüs hayatında ilim ile sermaye müteşebbisin şahsında ekseriyetle içtima edemediğinden fabrikaları idare eden sermayedarların âlemi rekabette katî muvaffakiyetlere irişebilmeleri için işin nevine göre az çok uzun bir müddet tecrübe ve görgü tahsiline mecburiyet vardır. Sermayedarların bizzat iş başında bulunmadığı büyük işlerde ve kezalik anonim şirketlerde ve Devlet fabrikaçılığında fennî umuru tahsil etmemiş olan müdürlerin bunu uzun ve zararlı tecrübelerle tahsil etmesini beklemek yanlış olur. Buna karşı en musip bir tedbir olmak üzere Avrupada fen adamlarının iktisadî - ticarî ilimlerle teşhize bilhassa son yirmi sene zarfında fevkalâde ehemmiyet verilmiş ve fabrikalar fennî şeflerin idaresine tevdi edilmekte bulunmuştur.

Devlet sermayesinin sinaî iştiraklerinin ekseriyeti azimesi Sanayi ve maadin bankasının teessüsünden evvel takarrür etmiş olup bunlardan bazıları bilâhare banka delâletile tevsi edilmiştir. Miktarı on bire balığ olan bu iştiraklerin Uşak şeker fabrikası müstesna olmak üzere bir kısmı ancak ziyarla ve gayrimuntazam faaliyet gösterebilmekte olup diğer bir kısmı ise muattal bir haldedir. İştiraklerin bu vaziyeti kısmen teessüslerindeki şerait noksanlarının ve kısmen ise icap eden fennî ve iktisadî alâkadan mahrum kalmalarının neticesidir.

Gerek İstanbuldaki fabrikaların hüsnü idaresi ve gerek işbu iştiraklerin mukadderatını ıslah ve bunlara yatırılan milyonlarca Devlet ve halk sermayesini sıyanet ve tenmiye hususlarını daha yakından murakabe ve temin maksadile sinaî tesis ve işletme vazafını Sanayi ve maadin bankasından ayırarak İktisat vekâletinin doğrudan doğruya murakabesinde fennî, iktisadî müstakil bir idareye tevdi lüzum görülmektedir.

Memleketin iktisadî muvazenesinin süratle tanzimi ve istihsal imkân ve kabiliyetlerinin tahakkuku için icap eden sanayi teşebbüslerinin doğrudan doğruya Devlet tarafından vücade getirilmesi ve işletilmesi bir zaruret teşkil etmekte olduğu gibi Devletçe memleketin sanayi ihtiyaçlarına göre tanzim ve organize edilmiş bir iktisat siyaseti takibi Hükümetin kabul ettiği esaslara dahi tevafuk etmektedir.

Bu kanunla teşkili derpiş edilmiş olan Devlet sanayi ofisine tahmil edilen vazife yalnız sanayi ve maadin bankası tarafından devredilecek olan mevcut Devlet fabrikalarının idaresinden ibaret değildir. Son zamanlarda bazı Avrupa firmalarından şeker ve kimyevî sanayi gibi bir takım mühim sanayi tesisatı için büyük mikyasta krediler teklif edilmekte olduğu gibi bu defa Rusya ile yapılan anlaşma esasatı dairesinde alınan kredi mukabilinde bir çok fabrikalar tesisi de mevzubahstir. Bu suretle Devletçe muhtelif şekillerde anlaşmalar veya hususî mukaveleler neticesinde tesis edilecek fabrikaların büyük bir ehemmiyet iktisap etmek istidadında olan tesis ve işletmesi tamamen bu hususa hasrı mesaî eden bir Devlet ofisi tesisini istilzam etmektedir.

Devlet sanayi ofisinin, idaresi kendisine tevdi edilen ve edilecek olan fabrikalarla diğer müessesattaki Devlet iştirâklarine olan tasarruf hakkı yalnız sanayi kredi bankası kanununda ve bu kanun lâyihasındaki mevaddır mahsusa ile takyit edilmiştir.

İşbu kanunun 6 ncı maddesi büyük sanayiden madut olup memleketin sürüm şeraiti dolayısıyla ancak mahdut miktarda kalan fabrikalarla gerekbu ve gerek sair sebeplerden dolayı fevkalâde himaye tedbirleriyle sürümü temin edilmiş olan sanayi tesis şartlarını tesbit eder.

Hükûmetler millî sanayiini adiyen harice karşı müdafaa ile mükellef olup dahilde tahaddüs edecek rekabetlere karşı alınacak tedbirler ise fevkalâde addolunur. Bu gibi tedbirler İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine iktiran edecek olan mukavelelerle tesbit olunacak ve bu madde mucibince müsaadeye tâbi olan sanayi şubelerinin hangileri olduğu Hükûmetçe tesbit ve ilân edilecektir.

Ofis kârının sureti tevziine nazaran tesisat amortitleriyle ofis ihtiyat akçesi ve mübrem tevsiat ve ıslahat tahsisatları ofisin emrine terkedilmiş olup ancak bunlardan ve ikramiyelerden fazlasının Devletin mevcut fabrikalarda veya yeni sanayi teşebbüslerindeki tasavvuratına ve sanayi kredi bankasına ne nisbetlerde tahsis olunacağı İcra Vekilleri Heyetince tezekkür edilecektir. Tefrik olunan amortitler tesisatın teccidinde mahsus olup ayrıca bir sermaye itfası mevzu bahis değildir.

Ofis heyeti umumiyesi 8 inci maddede tesbit olunduğu veçhile Büyük Millet Meclisi Bütçe ve İktisat encümenlerinden teşekkül eder. Yalnız blâncoların ihzârı tetkikatı İktisat vekâletinde mütehassıslardan ve alâkadar teşkilâtın mürekkep bir komisyon marifetile yapılacaktır .

Ofisin esas teşkilâtı 10 uncu maddede tesbit edilmiş olup ayrıca tanzim edilecek olan nizamnamede salâhiyet ve vazifelerin hudut ve evsafi mufassalan tayin olunacaktır. Aynı suretle fabrikalar hakkında da icap eden vezâif, idare muhasebe ve saire gibi hususâtın nizamât ve talimat ile tesbiti mukarrerdir. Ofis fabrikaları sanayi müfettişlerin umumî teftiş ve murakabesine tâbi olduğu gibi ayrıca ofis muamelâtının İktisat ve Maliye vekâletleri tarafından birer murakıp tayin edilmek suretile kontrolü temin olunmuştur.

Devlet sanayi ofisi fabrikaları sanayi kredi bankasına karşı diğer hususî fabrikalar ve müesseselerden katıyen farklı olmıyan bir vaziyette olup hiç bir rüçhana malik değildir.

13 üncü maddede tesbit olunan münakasa şeraiti dahi esas itibarile Devlet sanayi ofisine devlet mübayaatında bir rüçhan hakkı tanınmamış ve ancak Devlet fabrikaları da dahil olduğu halde millî müesseseleri gayri meşru ve muzır rekabetlere karşı himaye ve siyanet edecek ve millî istihsalâtın sürümünü temin eyliyecek tedabir ile iktifa edilmiştir.

19 uncu madde, Sanayi ve maadin bankasının sanayi kredi bankasına kalbi esnasında fabrikaların mütedavil sermayelerinin de mevkuftutulmaması veya bunların istimalinde müşkülâta maruz kalmamak suretile fabrika işletmelerinin müteessir olmaması için esasen fabrikalara ayrılmış olan bu sermayelerin, fabrikaların bankadan ayrılma muamelesi ikmal edilinceye kadar millî bankalardan birisine ofis emrine tevdiî münasip görülmüştür.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Karar No. 43

Esas No. 1/373

27- VI- 1932

Yüksek Reisliğe

Kanunu mahsuslarına tevfiikan kurulmuş olanlardan maada Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek fabrikaların ve Devlet iştiraklerinin ve kurulması müsaadeye tâbi veya mukaveleye bağlı olan fabrikaların sureti idaresi ve Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında olup encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi İktisat vekili Mustafa Şeref Beyefendinin huzurile tetkik ve müzakere edildi.

İktisadî muvazenenin temini ve millî refahın tahassülü ve dolayısıyla iktisadî istiklâlin tahakkuku için her millet türlü türlü iktisadî tedbirler almakta ve bu meyanda kendi sarfiyatını bizzat kendinin imal etmesi çarelerini düşünmektedir.

Sınaî tesisatının pek basit ve iptidaî bir halde olması yüzünden buna taallük eden istihlâkâtı için millî servetinin kısmı azamını harice göndermeğe mecbur olan ve bu hususta kullanılacak iptidaî maddeleri için de mahreç aramak külfet ve zaruretinde kalan memleketimizde sanayi hayatı Cümhuriyetin teşekkülü anından beri kendisini hissettirmeğe başlamış ve son zamanlarda Hükûmetimizin aldığı tedbirler sayesinde de gittikçe ilerlemek istidadını göstermiştir.

Kendi ihtiyacatını tatmine matuf bir sanayi hayatına malik olmak ve yetiştirdiği iptidaî maddelerin bir kısmını olsun imal ve tebdilî şeklede kıymetlendirmek ihtiyacında bulunan memleketimizde bu emrimühimmin tahakkuku için Hükûmetimiz mevcut sinaî müessesata ahiren yaptığı anlaşmalarla mühim bir takım tesisatın dahi zam ve ilâvesini temin eylemektedir.

Bir memlekette inkişaf etmekte olan sanayi hayatının o memleketin ihtiyaçlarına göre tayin ve tesbit edilmiş olan iktisadî siyasete uygun olması icap edeceğine göre bu hususun tatbik ve kontrolü ve diğer taraftan gittikçe sayısı artacak olan Devlet teşekkül veya iştiraklerinin gerek teknik ve gerek iktisadî noktai nazardan hüsnü suretle idare edilmeleri için bunlarla yakından alâkadar olacak ve icap eden veçheleri verecek olan hususî bir Devlet mekanizmasına her halde ihtiyaç vardır. İşte bu mühim vazifeyi gördürmek ve bu ihtiyacı tatmin eylemek maksadına matuf olması hasebile bu lâyihamın esas itibarile kabulüne encümenimizce karar verilmiş ve aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla da bazı maddelerinde tadilât veya tashihat icrası zarurî görülmüştür.

Kanun lâyihasının unvammın pek uzun olduğunu evvelimde nazarı dikkate alan encümenimiz serlâvhammın maksadı temin edebilecek olan ve tesbit edilen şekle ircasını münasip görmüştür.

Birinci maddedeki tadilât şahsiyeti hükmiye tabirinden sonra fuzulî görülen başlı başına temsil olunmak hakkı cümlesinin tayyından ve tavzih sadedinde yeniden konulan sanayi bankası cümlesinden ibarettir.

İhtiva eylediği aynı gayri menkullere raci olduğunu ve yalnız bunların tarzı tasarrufları hakkında İktisat vekâletinden izin alınması lüzumu müessesenin muamelâtını teshil ve tesri noktai nazardan lüzumlu gören encümenimiz ikinci madde hükmünü ona göre tadil eylemiştir.

Lâyihamın üçüncü maddesinin ilk fıkrasına göre sanayi ofisinin mülkiyetine girecek olan sermayelerin müesses kısımları ofisçe teklif ve İktisat vekâletince tasvip edilecek miktar ve şerait dahilinde hisse senedile temsil olunacakları beyan edildiği halde ikinci fıkrasında henüz daha teklif edilmiş miktarın 25 rakamından ibaret olduğunu gösteren bu tezadın tashihi için bu maddenin hükmü ona göre değiştirilmiştir.

İhtisas erbabının ofiste toplanmış olmalarına göre Devlet fabrikaları projelerinin de bu müessese tarafından tanziminin daha doğru olacağını ve binaenaleyh 4 üncü maddenin (C) fıkrasının ona göre tadili ve (Ç) fıkralı 2 nci hükmünün esasen mevcudiyetine binaen tayyın tensip eden encümenimiz aynı maddenin (D) fıkrasındaki nizamnamenin banka ve daha sair müessesat istatolarından ibaret olup Teşkilâtı esasiye kanununun 52 nci maddesinin derpiş ettiği nizamnameden ibaret olmadığı tasrihini faydalı görmüştür.

Mukavelelere müsteniden tesis edilecek olan fabrikaların tesis mukavelemelerinde lâzım gelen şeraitin tesbiti ve binaenaleyh bu gibilerin de Devlet sanayi ofisine intikal edenler gibi idare şartlarına tâbi olmaları tabii olduğundan 5 inci maddenin ilk fıkrasının ona göre tadili ve Devlet sermayesinin işliâk hissesi % 50 den aşağı olan sinaî teşekküllerde müdürden gayri olan memurlara ve % 50 den fazla olanlarda imzaya salâhiyettar olanlardan birisinin ofis tarafından tayini tensip edilerek bu maddede ki hükümlerin ona göre değiştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Altıncı maddedeki değişiklik berayi tavzih yapılan ilâvattan ibarettir.

Memurlara verilecek olan ikramiyenin safi temettüden ayrılacağını tavzih zimmında 7 nci maddenin (C) fıkrasını tadil eden encümenimiz bu ikramiye miktarının yüzde yerine azamî

iki aylık maaş nisbetinde olmasını da daha ziyade muvafık görerek mezkûr fıkranın hükümlerini ona göre değiştirmiştir.

8 inci madde ofisin bütçesini tetkik edecek heyete Ziraat umum müdürünün de dahil olmasını bu sanayiın mevaddı iptidaiyesini memleket istihşalâtının teşkil eylemesi ve bunların pek lüzumlu olan islahatında ziraatin amel bulunması noktai nazarından encümenimiz muvafık görerek ilk fıkrayı ona göre tadil eylemiştir. Elinde Devlet sermayesi bulunan bu müessesenin bütçesile Meclisi Âlinin alâkası bilanço ve bütçenin Meclise getirilmesi şimdiiye kadar alınan tecrübelerle istinaden tabii görülmüştür.

Ancak çok teknik hususat ve teferrüatı ihtiva eden ve ticarî mahiyeti haiz olan bu teşekkülün Sanayi ve Maadin Bankası kanununda olduğu gibi bilanço ve bütçesinin bütçe, İktisat ve Ziraat encümenlerinden mürekkep bir heyet tarafından tasdikı bu suretle Heyeti umumiye vazifesinin bu üç encümene tevdiini ve bu bapta itli haz olunacak kararların bir raporla itla zımında Büyük Meclise arzını encümenimiz muvafık görerek işbu maddenin son fıkrasını da ona göre tadil eylemiştir.

10 uncu maddede bir idare heyeti teşkil olunmak suretile tadilât yapılmış ve murakıplere ait olan 11 inci maddede bu vazifeyi deruhte edeceklerin Meclis haricindeki zatlardan mürekkep olmasını encümenimiz faydalı görmüş bilanço ve bütçenin Meclisten geçmesi hasebile bunların intihabının ofis heyeti umumiyesi tarafından yapılmasını tabii görmüştür.

12 nci maddenin birinci fıkrasının kanuna ilâvesinde bir zaruret görülmediği için tayye-dilmiş 2 nci fıkrada da cüzi tadilât yapılmıştır.

17, 19 uncu maddeler tayyolunmak suretile diğer maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

İktisat E. Reisi	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
İzmir	Bursa	Aksaray	Maraş	Ankara	Trabzon
<i>M. Rahmi</i>	<i>Dr. R. Ferit</i>	<i>Yaşar</i>	<i>Nuri</i>	<i>Eşref</i>	<i>Daniş</i>
Aza	Aza				
İstanbul	Samsun				
<i>A. Hamdi</i>	<i>Etem</i>				

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 182

Esas No. 1/373

30 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Kanunu mahsuslarına tevfi kan kurulmuş olanlardan maada Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek fabrikaların ve Devlet iştiraklerinin sureti idaresi ve Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında İktisat vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 18 - V - 1932 tarihli iğtimamda Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ile esbabı mucibesinin takdim edildiğine dair olan Başvekâletin 22 mayıs 1932 tarih ve 6/1354 numaralı tezkeresile İktisat encümeni tarafından lâyihaın ihzar olunan muaddel şekli ve esbabı mucibesi encümenimize havale buyurulduğundan İktisat vekili Beyin huzurile mütalea ve tetkik olundu:

Deruhte edeceği vezâif lâyihaın mütaleasından anlaşılacağı veçhile çok esaslı ve şümüllü bir mahiyet arzeden sanayi ofisinin teşkili ve sahai işğalinin tayini hakkında bu hususta salâhiyettar olan teknik encümenin takdir ve mütalealarına herhangi bir mülâhaza ilâve etmeksizin encümenimiz

lâyihanın metni üzerinde gerek mevzu umumî ahkâm ve gerek malî hususat noktai nazarından bazı tadilât icrasile iktifa ederek lâyihanın heyeti umumiyesini kabul eylemiştir.

Bu tadilâttan zikre şayan olanlarını hulâsatan arz ediyoruz:

Lâyihanın birinci maddesinde (hükmi şahsiyeti haiz ve bileümle muamelâtında ticaret ve hususî hukuk ahkâmına tâbi...) denilmiştir. Encümenimiz Devlete ait müesseseleri dahi idare ile mükellef olacak ofisin bu müesseselerin Devlete ait bulunması dolayısıyla hususî ahkâma tâbi olması zarurî olacağını nazarı dikkate alarak bileümle muamelât tabiri yerine (üçüncü şahıslarla olan bileümle münasebet ve muamelelerinde) kaydini ikame etmeği lüzumlu görmüştür.

İkinci maddede (aşağıda yazılı menkul ve gayrimenkul mallar, Devlet sanayi ofisinin mülkiyetinde bulunur) kaydı üzerinde tavakkuf edilmiş ve Devlete ait bulunan gayrimenkullerin herhangi bir idareye temlik mevzubahs olamayacağına nazaran (temlik) kelimesi yerine (idare) kelimesi ikame edilmiştir. İktisat encümeni dahi (temlik) tabirinden tahaddüs edecek mahzurları nazarı dikkate alarak gayrimenkuller üzerindeki tasarrufun icapve şümülünü İktisat vekâletinin takdir ve tasdikına bırakmak üzere ikinci maddenin sonuna bir fıkra ilâve eylemiştir. Encümenimiz bu mukayyet temlik yerine daha sarîh ve her türlü tereddüdü bertaraf edecek mutlak idare hakkını ikame eylemeği ve ofise gayrimenkul Devlet emvalinin satılabilmesi hususunda hiç bir suretle salâhiyet vermemeye tereh eylemiştir.

Üçüncü maddenin sonuna hisse senetlerinin ofis tarafından satılmayacağı ve ancak nısıf miktarını geçmemek üzere bu hisse senetlerinin sanayi kredi bankası tarafından çıkarılacak obligasyonlara veya yapılacak istikrazlara karşılık gösterilmesi hakkında bir fıkra ilâve edilmiştir. Hisse senetlerinin ofis tarafında satılmaması Devlet emvali üzerinde mülkiyeti haiz olamamasının bir neticesi tabiiyesi ve haddi zatında maslahatın zarurî bir icabıdır. Kezalik hisse senetlerinin lâalettayın teşekküller eline tamamen geçebilmesi mahzurunu da bertaraf etmek için bunların ekseriyetinin daima Devlet elinde kalabilmesi için obligasyonlarla istikrazlara karşılık gösterilebilecek miktarının da nısıf kaydile takyidinde de lüzum ve faide mülâhaza edilmiştir.

On birinci maddenin sondan evvelki fıkrasına (sif kıymetinin nısıfı veya nısıfından fazlası derecesinde gümrük resmine tâbi mevaddı imal eden alelûmum fabrikalar mamulâtı üzerine dahilî istihlâk resmi vazı hakkı mahfuzdur) kaydı lâve edilmiştir. İbarenin mütaleasından dâhi anlaşılacağı veçhile gümrük resmile çok fazla himayelere mazhar olmuş bulunan sanayiın bu kanunla bahşedilen muafiyetlerden dahi istifade edeceği düşünülerek Devletin bunlar üzerine dahilî istihlâk resmi vazetmek hakkının muhafaza edilmesi ve ileride bu hak üzerinde her hangi bir iddianın varit olup olmaması için böyle bir kaydın ilâvesinde faide vardır.

Lâyihanın diğer maddeleri üzerinde umumiyetle esaslı hükümler ilâvesini tazammun etmiyen gerek şeklin ve gerek tatbikatın ikmal ve ıslahı yolunda yapılmış bulunan tadilâtın esbabı mucibesini icap ederse şifahen arz eylemek üzere lâyihayı müstacelen müzakere edilmek ricasıle bu tadilatla Umumî heyetin tasvibine arz ederiz.

Reis	Reis vekili	M. M.	Kâtip				
Gümüşane	Konya	Konya	Tokat	Elâziz	Bursa	Kayseri	Isparta
H. Fehmi	K. Hüsnü	K. Zaim	Süreyya	H. Tahsin	Dr. Galip	A. Hilmi	Mükerrerem
Giresun	Sıvas	Erzurum	Aksaray	Kırklareli			
Kâzım	M. Remzi	Aziz	A. Süreyya	Şevket			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kanunu mahsuslarına tevfikân kurulmuş olanlardan maada Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek fabrikaların ve Devlet iştiraklerinin ve kurulması müsaadeye tâbi veya mukaveleye bağı olan fabrikaların sureti idaresi ve Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet teşebbüsü şeklinde kurulacak sanayi müesseselerinin doğrudan doğruya veya bilvasıta tesisine hizmet ve kanunu mahsus ile kurulanlardan maada Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek her türlü fabrikaları ve Devlet iştiraklerini idare ile mükellef olmak üzere İktisat vekâletinin murakabesi altında hükmi şahsiyeti ve başlı başına temsil olunmak hakkını haiz ve bileümle muamelâtında ticaret ve hususî hukuk ahkâmına tâbi bir (Devlet Sanayi ofisi) teşkil edilmiştir.

MADDE 2 — Aşağıda yazılı menkul ve gayrimenkul mallar, Devlet Sanayi ofisinin mülkiyetinde bulunur. Ancak bu emvalin, ayinleri üzerindeki tasarrufunun icap ve şümulü İktisat vekâletinin tasdikına bağlıdır:

A - Türkiye Sanayi ve Maadin bankasının alacağı yeni şekil neticesinde mülkiyetleri mezkûr bankadan tefrik edilen fabrikaların menkul ve gayrimenkul tesisatı ve işletme ve amortisman sermayeleri,

B - Alelûmum sanayi müesseselerindeki Devlet iştirak hisseleri,

C - A ve B fıkralarındaki fabrika ve hisselerin satışından ve işliyen fabrikaların kârlarından İera Vekilleri Heyetine her sene gerek yeni tesisata ve gerek mevcut fabrikaların ıslah, tevsi veya idaresine tahsis edilmek üzere ayrılacak miktarlar.

Ç - İera Vekilleri Heyetinin tasvibi ile İktisat vekâletinin aktedeceği mukavelelere müsteniden kurulan fabrika sermayelerinin her sene amorti edilecek miktarı nisbetindeki tesisatı.

D - Doğrudan doğruya Devlet bütçesine tahsisat konulmak suretile vücade getirilecek sanayi müesseselerinin İera Vekilleri Heyeti kararla Devlet sanayi ofisine temlik edilen sabit ve mütedavil sermayeleri.

MADDE 3 — Bu kanunun ikinci maddesinin A, B, Ç ve D fıkralarile Devlet sanayi ofisinin

İKTISAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet teşebbüsü şeklinde kurulacak sanayi müesseselerinin doğrudan doğruya veya bilvasıta tesisine hizmet ve kanunu mahsus ile kurulanlardan maada bu gün Sanayi bankası tarafından idare edilmekte olanlarla Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek her türlü fabrikaları ve Devlet iştiraklerini idare ile mükellef olmak üzere İktisat vekâletinin murakabesi altında hükmi şahsiyeti haiz ve bileümle muamelâtında ticaret ve hususî hukuk ahkâmına tâbi bir (Devlet sanayi ofisi) teşkil edilmiştir.

MADDE 2 — Aşağıda yazılı menkul ve gayrimenkul mallar, Devlet sanayi ofisinin mülkiyetinde bulunur.

A) Türkiye sanayi ve maadin bankasına alacağı yeni şekil neticesinde mülkiyetleri mezkûr bankadan tefrik edilen fabrikaların menkul ve gayrimenkul tesisatı ve işletme ve amortisman sermayeleri,

B) Alelûmum sanayi müesseselerindeki Devlet iştirak hisseleri,

C) A ve B fıkralarındaki fabrika ve hisselerin satışından ve işliyen fabrikaların kârlarından İera Vekilleri Heyetine her sene gerek yeni tesisata ve gerek mevcut fabrikaların ıslah, tevsi veya idaresine tahsis edilmek üzere ayrılacak miktarlar,

Ç) İera Vekilleri Heyetinin tasvibile İktisat vekâletinin aktedeceği mukavelelere müsteniden kurulan fabrika sermayelerinin her sene amorti edilecek miktarı nisbetindeki tesisatı,

D) Doğrudan doğruya Devlet bütçesine tahsisat konulmak suretile vücade getirilecek sanayi müesseselerinin İera Vekilleri kararla Devlet sanayi ofisine temlik edilen sabit ve mütedavil sermayeleri,

Ancak bunlardan gayrimenkul olanların üzerindeki tasarrufun icap ve şümulü İktisat vekâletinin tasdikına bağlıdır.

MADDE 3 — Bu kanunun ikinci maddesinin A B Ç ve D fıkralarile Devlet sanayi ofisinin

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Devlet sanayi ofisi teşkili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Devlet teşebbüsü şeklinde kurulacak sanayi müesseselerinin doğrudan doğruya veya bilvasıta tesisine hizmet ve kanunu mahsusu ile kurulanlardan maada Türkiye sanayi ve maadin bankası tarafından idare edilmekte olanlarla Devlet sermayesile tesis edilmiş ve edilecek her türlü fabrikaları ve Devlet iştiraklerini idare ile mükellef olmak üzere İktisat vekâletinin mukabesi altında hükmi şahsiyeti haiz ve üçüncü şahıslarla olan bileümle münasebat ve muamelelerinde ticaret ve hususî hukuk ahkâmına tâbi bir (Devlet sanayi ofisi) teşkil edilmiştir.

MADDE 2 — Aşağıda yazılı menkul ve gayrimenkul mallar, Devlet sanayi ofisinin idaresinde bulunur:

A - Türkiye sanayi ve maadin bankasının alacağı yeni şekil neticesinde mülkiyetleri mezkûr bankadan farkedilen fabrikaların menkul ve gayrimenkul tesisatı ve işletme ve amortisman sermayeleri,

B - Alelûmum sanayi müesseselerindeki Devlet iştirak hisseleri,

C - A ve B fıkralarındaki fabrika ve hisselerin satışından ve işliyen fabrikaların kârlarından İera Vekilleri Heyetince her sen gerek yeni tesisata ve gerek mevcut fabrikaların islah, tevsi veya idaresine tahsis edilmek üzere ayrılacak miktarlar,

Ç - İera Vekilleri Heyetinin tasvibi ile İktisat vekâletinin aktedeceği mukavelelere müsteniden kurulan fabrika sermayelerinin her sene amorti edilecek miktarı nisbetindeki tesisatı,

D - Doğrudan doğruya Devlet bütçesine tahsisat konulmak suretile vücade getirilecek sanayi müesseselerinin İera Vekilleri Heyeti kararile Devlet sanayi ofisine devredilen sabit ve mütedavil sermayeleri,

MADDE 3 — Bu kanunun ikinci maddesinin A, B, Ç, ve D fıkralarile Devlet sanayi ofisine ve-

mülkiyetinde bulunduğu tesbit edilen sermayelerin müesses kısımları ofisçe teklif ve İktisat vekâletince tasvip edilecek miktar ve şerait dahilinde hisse senetleriyle temsil olunur. Bu hisse senetleri yirmi beşer lira kıymetinde olup mezkûr sermayelerin hisse ihraçı esnasındaki kıymeti esas tutulmak suretile hesap edilir.

MADDE 4 — Devlet sanayi ofisinin vazife ve salâhiyetleri berveği atidir:

A - Bu kanunun 6 ncı maddesi mucibince kurulması müsaadeye tâbi olan veya İktisat vekâleti tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince kabul edilen mukavelelere tevfikân kurulan fabrikaların tesisine ve bilâhare bu fabrikaların mukavelelerinde mevcut olan işletme şeraitinin tatbikatına İktisat vekâletinin vereceği direktifler dahilinde nezaret etmek,

B - İktisat vekâleti tarafından gösterilecek lüzum üzerine yerli iptidâî maddelerin imal kabiliyetini arttıracak ve sürümünü temin edecek teşebbüs ve tecrübelerde bulunmak,

C - Projeleri İktisat vekâleti tarafından ihzar veya tasdik edilip ve İcra Vekilleri Heyetince Devlet teşebbüsü şeklinde tesisine karar verilen fabrikaları projelerine tevfikân kurmak, bu tesisatın projeleri muvafık olup olmadığının tayini İktisat vekâletine aittir.

Ç - İktisat vekâleti tarafından lüzum gösterilecek teftiş ve tetkikleri yapmak ve vekâlet tarafından kendisine havale edilecek fennî meseleler ve sanayi tesisi projeleri hakkında mütalea beyan etmek ve bizzat ofis tarafından tesis veya idaresi ve mukaveleleri şeraitine nazaran binnetice kendi mülkiyetine intikali mevzu bahis olan fabrikaların tesis projeleri kesbi katiyet etmeden evvel bunlar hakkında ofisin mütaleası alınmış olmak lâzımdır.

D - Bu kanun hükümlerine tevfikân idareleri kendisine tevdi olunan sanayi müesseselerinin idarî, malî, ticarî ve fennî bilcümle umur ve muamelâtını İktisat vekâleti tarafından ihzar ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek ofis nizamnamesine tevfikân tedvir ve bu müesseselerin senelik bütçelerini ve faaliyet programlarını tanzim eylemek.

mülkiyetinde bulunduğu tesbit edilen sermayelerin müesses kısımları ofisçe teklif ve İktisat vekâletince tasvip edilecek miktar ve şerait dahilinde hisse senetleri ile temsil olunur. Bu hisse senetleri mezkûr sermayelerin hisse ihraçı esnasındaki kıymetleri esas tutulmak suretile hesap edilir.

MADDE 4 — Devlet sanayi ofisinin vazife ve salâhiyetleri berveği âtidir:

A) Bu kanunun altıncı maddesi mucibince kurulması müsaadeye tâbi olan veya İktisat vekâleti tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince kabul edilen mukavelelere tevfikân kurulan fabrikaların tesisine ve bilâhare bu fabrikaların mukavelelerinde mevcut olan işletme şeraitinin tatbikatına İktisat vekâletinin vereceği direktifler dahilinde nezaret etmek,

B) İktisat vekâleti tarafından gösterilecek lüzum üzerine yerli iptidâî maddelerin imal kabiliyetini arttıracak ve sürümünü temin edecek teşebbüs ve tecrübelerde bulunmak,

C) İcra Vekilleri Heyetince Devlet teşekkülü şeklinde tesisine karar verilen fabrikaların projelerini ihzar etmek ve bunlardan İktisat vekâleti tarafından tasdik edilenlerini projelerine tevfikân kurmak,

Ç) İktisat vekâleti tarafından lüzum gösterilecek teftiş ve tetkikleri yapmak ve Vekâlet tarafından kendisine havale edilecek fennî meseleler ve sanayi tesisi projeleri hakkında mütalea beyan etmek,

D) Bu kanun hükümlerine tevfikân idareleri kendisine tevdi olunan sanayi müesseselerinin idarî, malî, ticarî ve fennî bilcümle umur ve muamelâtını İktisat vekâleti tarafından ihzar ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek ofis nizamnamesine tevfikân tedvir ve bu müesseselerin senelik bütçelerini ve faaliyet programlarını tanzim eylemek.

rilen sermayelerin müessese kısımları ofisçe teklif ve İktisat vekâletince tasvip edilecek miktar ve şart dahilinde hisse senetleriyle temsil olunur. Bu hisse senetleri mezkûr sermayelerin hisse ihraç esnasındaki kıymetleri esas tutulmak suretile hesap edilir.

İşbu hisse senetleri ofis tarafından satılamayıp, yarı miktarını geçmemek üzere, bu hisse senetlerinin Sanayi kredi bankası tarafından bu bankanın kanunu mahsusu mucibince çıkarılacak obligasyonlara ve yapılacak istikrazlara karşılık gösterilmesi caizdir.

MADDE 4 — Devlet sanayi ofisinin vazife ve salâhiyetleri berveçhi atidir:

A - Bu kanunun altıncı maddesi mucibince kurulması müsaadeye tâbi olan veya İktisat vekâleti tarafından teklif ve İcra Vekilleri Heyetince kabul edilen mukavelelere tevfikan kurulan fabrikaların tesisine ve bilâhare bu fabrikaların mukavelelerinde mevcut olan işletme şartınınin tatbikatına İktisat vekâletinin vereceği direktifler dahilinde nezaret etmek,

B - Yerli iptidaî maddelerin imal kabiliyetini arttıracak ve sürümünü temin edecek teşebbüs ve teerübelerde bulunmak ve bu husular hakkında İktisat vekâletinden direktif almak,

C - İcra Vekilleri Heyetince Devlet teşebbüsü şeklinde tesisine karar verilen fabrikaların projelerini ihzar etmek ve bunlardan İktisat vekâleti tarafından tasdik edilenleri tatbik etmek,

Ç - İktisat vekâleti tarafından lüzum gösterilecek teftiş ve tetkikleri yapmak ve vekâlet tarafından kendisine havale edilecek fennî meseleler ve sanayi tesisi projeleri hakkında mutalea beyan etmek,

D - Bu kanun hükümlerine tevfikan idareleri kendisine tevdi olunan sanayi müesseselerinin idarî, malî, ticarî ve fennî bilcümle umur ve muamelâtını İktisat vekâleti tarafından ihzar ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek ofis nizamnamesine tevfikan tedvir ve bu müesseselerin senelik bütçelerini ve faaliyet programlarını tanzim eylemek.

MADDE 5 — Devlet sanayi ofisi ikinci maddenin B ve C fıkraları mucibince kendisine intikal eden Devlet iştiraklerinin aşağıda yazılı esaslar dahilinde idaresiel mükelleftir:

A - Devlet sermayesinin iştirak etmiş olduğu bilûmum sanayi müesseselerinin fennî idaresi Devlet sanayi ofisine mevdudur. Bu fabrikaların müdür ve mühendislerle imalât ve fen şube şefleri ve mütehasısları ofis tarafından tayin olunur. Diğer maaşlı memurlar, iştiraklerin mensup olduğu şirketler idare meclisleri tarafından intihap edilir. Aneak ofis bunların iş evsafını tesbit hakkına maliktir.

B - Birinci fıkrada yazılı sanayi müesseselerinin idare meclislerinde Devlet sermayesi Devletin iştirak hisseleri nisbetinde temsil olunur. Devlet hisselerinin reyî yalnız bir aza tarafından dahi istimal olunabilir. Devlet sanayi ofisi gerek müdür, mühendis ve imalât şeflerini ve fen mütehasıslarının ve gerek idare meclislerine göndereceği azayı lüzumunda tebdil etmek salâhiyetini haizdir.

C - Devlet sermayesinin iştirak nisbeti yüzde elliye tecavüz ettiği halde şirket müdürü ve bulunmadığı takdirde idare meclisi reisi veya murahhas aza dahi Devlet sanayi ofisi tarafından tayin ve tebdil olunur.

D - Birinci fıkrada yazılı sanayi müesseselerinin tesisatının tadil, teçdit veya tevsi veyahut şirket sermayelerinin tezyidi Devlet sanayi ofisinin muvafakatine bağlıdır. Ademi muvafakat halinde esbabı mucibesinin şirkete bildirilmesi icap eder. Ofis bu muvafakati, Devlet sermayesine bir külfet tahmil etmediği ahvalde idarenin hüsnü suretile devamını temin edecek şeraitin tayini suretile resen vermek salâhiyetini haizdir. Devlet sermayesine külfet tahmil eden tadil, tevsi veya sermaye tezyidi hallerinde İktisat vekâletinin muvafakati istihsal olunur. Ofisin ademi muvafakatine rağmen şirket heyeti umumiyeleri tesisatın tadil ve tevsiine veya sermayenin tezyidine karar verdikleri takdirde bu kararın tatbiki için evvel emirde Devlet sermayesinin ofise iadesi şarttır.

E - Birinci fıkrada yazılı sanayi müesseselerinin tesisatı fennî ve iktisadî esbabın icabına göre Devlet sanayi ofisince tayin olunacak nisbetlerde amorti edilir. Bu amortiler tesisatın teçdidine mahsus olup bunların muvakkaten sermayei mütedavileye ilâve edilebilmesi için ofisin muvafakati alınması lâzımgelir.

MADDE 5 — Devlet sanayi ofisi, ikinci maddenin B fıkrası mucibince kendisine intikal eden Devlet iştiraklerinin aşağıda yazılı esaslar dahilinde idaresile mükelleftir:

A) Devlet sermayesinin iştirak etmiş olduğu bilûmum sanayi müesseselerinin fennî idaresi Devlet sanayi ofisine mevdudur. Bu fabrikaların mühendislerle imalât ve fen şube şefleri ofis tarafından tayin olunur. Bunlardan Devlet sermayesinin iştirak nisbeti yüzde elliye tecavüz edenlerinin idare meclisi reisi veya murahhas aza gibi imza vazına salâhiyeti olanlardan birini de ofis tayin eder.

B) A fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin idare meclislerinde Devlet sermayesi Devletin iştirak hisseleri nisbetinde temsil olunur. Devlet hisselerinin reyî yalnız bir aza tarafından dahi istimal olunabilir.

C). A fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin tesisatının tadil, teçdit veya tevsi veyahut şirket sermayelerinin tezyidi Devlet sanayi ofisinin muvafakatine bağlıdır. Ademi muvafakat halinde esbabı mucibesinin şirkete bildirilmesi icap eder. Ofis bu muvafakati, Devlet sermayesine bir külfet tahmil etmediği ahvalde idarenin hüsnü suretile devamını temin edecek şeraitin tayini suretile resen vermek salâhiyetini haizdir. Devlet sermayesine külfet tahmil eden tadil, tevsi veya sermaye tezyidi hallerinde İktisat vekâletinin muvafakati istihsal olunur. Ofisin ademi muvafakatine rağmen şirket heyeti umumiyeleri tesisatın tadil ve tevsiine veya sermayenin tezyidine karar verdikleri takdirde bu kararın tatbiki için evvel emirde Devlet sermayesinin ofise iadesi şarttır.

Ç) A fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin tesisatı fennî ve iktisadî esbabın icabına göre Devlet sanayi ofisine tayin olunacak nisbetlerde amorti edilir. Bu amortiler tesisatın teçdidine mahsus olup bunların muvakkaten sermayei mütedavileye ilâve edilebilmesi için ofisin muvafakati alınması lâzımdır.

D) A fıkrasında yazılı müesseseler bir seneden fazla mütemadiyen faaliyetlerini tatil ettikleri takdirde Devlet sanayi ofisi bunun esbabını ve bu fabrikaların tekrar faaliyete getirilmesi veya tasfiyeye geçmesi için icap eden tedbirleri İktisat vekâletinin tetkikine arz etmekle mükelleftir. Bu gibi müesseseler vekâletin teklifi ve İera Vekilleri Heyeti kararile tasfiye olunabilir.

MADDE 5 — Devlet sanayi ofisi ikinci maddenin (B) fıkrası mucibince kendisine intikal eden Devlet iştiraklerinin aşağıda yazılı esaslar dahilinde idaresile mükelleftir:

A - Devlet sermayesinin iştirak etmiş olduğu bilûmum sanayi müesseselerinin fennî idaresi Devlet sanayi ofisine mevdudur. Bu fabrikaların müdür ve mühendislerle imalât ve fen şube şefleri ve mütehassısları Ofis tarafından tayin olunur. Bunlardan Devlet sermayesinin iştirak nisbeti % 50 yi tecavüz edenlerinin idare meclisi reisi veya murahhas azası gibi imza vazına salâhiyetli olanlardan birini de ofis tayin eder.

B - (A) fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin idare meclislerinde Devlet sermayesi Devletin iştirak hisseleri nisbetinde temsil olunur. Devlet hisselerinin reyî yalnız bir aza tarafından dahi istimal olunabilir.

C - (A) fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin tesisatının tadil, tecdit veya tevsi veyahut şirket sermayelerinin tezyidi Devlet sanayi ofisinin muvafakatine bağlıdır. Ademi muvafakat halinde esbabı mucibesinin şirkete bildirilmesi icap eder. Ofis bu muvafakati Devlet sermayesine bir külfet tahmil etmediği ahvalde idarenin hüsnü suretle devamını temin edecek şeraitin tayini suretile resen vermek salâhiyetini haizdir. Devlet sermayesine külfet tahmil eden tadil, tevsi veya sermaye tezyidi hallerinde İktisat vekâletinin muvafakati istihsal olunur. Ofisin ademi muvafakatine rağmen şirket heyeti umumiyeleri tesisatın tadil ve tevsiine veya sermayenin tezyidinde karar verdikleri takdirde bu kararın tatbığı için evveleminde Devlet sermayesinin ofise iadesi şarttır.

Ç - (A) fıkrasında yazılı sanayi müesseselerinin tesisatı fennî ve iktisadî esbabın icabına göre Devlet sanayi ofisince tayin olunacak nisbetlerde amorti edilir. Bu amortiler tesisatın tevidine mahsus olup bunların muvakkaten sermaye mütedavileye ilâve edilebilmesi için ofisin muvafakati alınması lâzımdır.

D - (A) fıkrasında yazılı müesseseler bir seneden fazla mütemadiyen faaliyetlerini tatil ettikleri takdirde Devlet sanayi ofisi bunun esbabını ve bu fabrikaların tekrar faaliyete getirilmesi veya tasfiyeye geçmesi için icap eden tedbirleri İktisat vekâletinin tetkikına arzetmekle mükelleftir. Bu gibi müesseseler vekâletinin ofisin müracaatı üzerine veya resen teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile tasfiye olunabilir.

F - Birinci fıkrada yazılı müesseseler bir sene-
den fazla mütemadiyen faaliyetlerini tatil ettikleri
takdirde Devlet sanayi ofisi bunun esbabını ve bu
fabrikaların tekrar faaliyete getirilmesi veya tas-
fiyeye geçmesi için icap eden tedbirleri İktisat ve
kâletinin tetkikine arz etmekle mükelleftir. Bu gibi
müesseselerin vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri He-
yeti kararla tasfiye olunabilir.

MADDE 6 — Büyük sanayiden madut olup
memleketin sürüm şeraiti dolayısıyla ancak mahdut
miktarla fabrikaların tesisine müsait bulunan ve
yahut mevzu fevkalâde himaye tedbirleri ile sürümü
Hükümetçe temin olunan sanayi tesisleri İktisat ve
kâletinin teklifiyle İcra Vekilleri Heyetince verilecek
hususî bir müsaadeye bağlıdır.

Bu nevi sanayi bir listesi İktisat vekâletince
ihzar olunarak gerek bu liste ve gerek bunun
üzerinde sonradan ihtiyaca göre yapılacak tadil-
ler İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine arz olunur.

Bu maddede yazılı sanayi müesseseleri İcra
Vekilleri Heyetinin tasvibine iktiran edecek olan
mukavele veya müsaadenamelerinde musarrah
ve teşviki sanayi kanununda tayin edilen esaslara
muvafık vergi, rüsum ve saire muafiyetlerinden
ve diğer himayelerinden müstefit olurlar.

Bu maddede yazılı sanayi müesseselerinin
kontrol şekilleri mukavelelerinde tesbit olunur.

MADDE 6 — Büyük sanayiden madut olup
memleketin sürüm şeraiti dolayısıyla ancak mahdut
miktarla fabrikaların tesisine müsait bulunan ve
yahut mevzu fevkalâde himaye tedbirleriyle sürümü
Hükümetçe temin olunan sanayi tesisleri İktisat ve
kâletinin teklifiyle İcra Vekilleri Heyetince verile-
cek hususî bir müsaadeye bağlıdır.

Bu nevi sanayi bir listesi İktisat vekâletince
ihzar olunarak gerek bu liste ve gerek bunun üye-
lerinde sonra da ihtiyaca göre yapılacak tadiller İcra
Vekilleri Heyetinin tasvibine arz olunur.

Bu maddede yazılı sanayi müesseseleri İcra Ve-
killeri Heyetinin tasvibine iktiran edecek olan mu-
kavele veya müsaadenamelerinde teşviki sanayi
kanunundaki esaslara muvafık olarak tayin edilecek
vergi rüsum ve saire muafiyetlerinden ve diğer
himayelerinden müstefit olurlar.

Bu maddede yazılı sanayi müesseselerinin kon-
trol şekilleri mukavelelerinde tesbit olunur.

MADDE 7 — Devlet sanayi ofisinin senelik
bilânçosunun tanziminde aşağıdaki esaslar nazarı
itibare alınır:

A - Fabrikalar tesisatının her sene ofisçe fennî
ve iktisadî esbabın icap ettirdiği nisbetlerde
tesbit edilecek amortileri ayrılır,

Bu amortiler tesisatın teçdidine mahsus olup
İcra Vekilleri Heyetinin kararla muvakkaten
sermaye mütedavileye ilâve olunabilir.

B - Amortiler çıkarıldıktan sonra geriye kalan
hâsıllardan yüzde on ihtiyat akçesi tefrik olunur.
Bu suretle her sene ayrılan ihtiyat akçesi umum
sermayenin yüzde yirmi beşine baliğ olduktan
sonra artık ihtiyat akçesi tefrik edilmez.

C - İhtiyat akçesi de çıkarıldıktan sonra ge-
riye kalan miktarın yüzde sekizi umum müdürlük

MADDE 7 — Devlet sanayi ofisinin senelik
bilânçosunun tanziminde aşağıdaki esaslar nazarı
itibare alınır:

A) Fabrikalar tesisatının her sene ofisçe fennî
ve iktisadî esbabın icap ettirdiği nisbetlerde tesbit
edilecek amortiler ayrılır,

Bu amortiler tesisatın teçdidine mahsus olup
İcra Vekilleri Heyetinin kararla muvakkaten ser-
maye mütedavileye ilâve olunabilir.

B) Amortiler çıkarıldıktan sonra geriye kalan
hâsıllardan yüzde on ihtiyat akçası tefrik olunur.

Bu suretle her sene ayrılan ihtiyat akçası u-
mum sermayenin yüzde yirmi beşine baliğ oldu-
ktan sonra artık ihtiyat akçası tefrik edilmez.

C) İhtiyat akçası de çıkarıldıktan sonra geri-
ye kalan safi hasıllardan azamî iki aylık miktarı

MADDE 6 — Büyük sanayiden madut olup memleketin sürüm şeraiti dolayısıyla ancak mahdut miktarda fabrikaların tesisine müsait bulunan ve yahut mevzu fevkalâde himaye tedbirleri ile sürümü Hükümetçe temin olunan sanayi tesisleri İktisat vekâletinin teklifile İcra Vekilleri Heyetine verilecek hususî bir müsaadeye bağlıdır.

Bu nevi sanayi bir listesi İktisat vekâletince ihzar olunarak gerek bu liste ve gerek bunun üzerinde sonradan ihtiyaca göre yapılacak taddiller İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine arz olunur.

Bu maddede yazılı sanayi müesseseleri İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine iktiran edecek olan mukavele veya müsaadenamelerinde teşviki sanayi kanunundaki esaslara muvafık olarak tayin edilecek vergi, rüsum ve saire muafiyetlerinden ve diğer himayelerinden müstefit olurlar. (Sif kıymetinin nisfı veya nisfının fazlası derecesinde gümrük resmine tâbi mevaddı imal eden alelûmum fabrikalar mamulâtı üzerine dahilî istihlâk resmi vazı hakkı mahfuzdur).

Bu maddede yazılı sanayi müesseselerinin kontrol şekilleri mukavelelerinde veya müsaadenamelerinde tesbit olunur.

MADDE 7 — Devlet sanayi ofisinin senelik blâncosunun tanziminde aşağıdaki esaslar nazarı itibara alınır:

A - Fabrikalar tesisatının her sene ofisçe fennî ve iktisadî esbabın icap ettirdiği nisbetlerde tesbit edilecek amortileri ayırır.

Bu amortiler tesisatın teccidine mahsus olup İcra Vekilleri Heyetinin kararıle muvakkaten sermayei mütedavileye ilâve olunabilir.

B - Amortiler çıkarıldıktan sonra geriye kalan hasılatın % 10 ihtiyat akçası ve sermayeye verilecek % 5 temettü tefrik olunur.

Bu suretle her sene ayrılan ihtiyat akçası umum sermayenin % 25 şine baliğ olduktan sonra artık ihtiyat akçası tefrik edilmez.

C - İhtiyat akçası ve sermaye temettüü de çı-

ve fabrikalar memur ve müstahdemlerine ikramiye ve mükâfatların şekil ve sureti tevziini tayin eden nizamname mucibince verilecek senelik ikramiyelere tahsis olunur. Bu ikramiyeler iki maaş yekûnunu tecavüz ettiği takdirde ikramiye nisbeti bu hadde tenzil edilir. İşletme ikramiyesine tâbi olanlara senelik ikramiye verilmaz.

D - Bu tenzilâttan sonra kalan kârın yüzde onuna kadarı İktisat vekâletinin tasvibile mevcut fabrikaların mübrem tevsiat ve ıslahatına sarfedilmek üzere tefrik edilerek mütebaki meblâğ İktisat vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile 9 uncu madde mucibince sarf ve tevzi olunur.

MADDE 8 — Devlet sanayi ofisinin umumî blâncolarile fabrikalar blâncoları ve bütçeleri ve murakıp raporları ofis umum müdürünün veya vekilinin huzurile İktisat vekâleti sanayi umum müdürü ve sanayi başmüsaviri, ticaret, maadin umum müdürleriyle Maliye vekâleti muhasebei umumiye ve Sanayi kredi bankası umum müdürlerinden veya bunların vekillerinden mürekkep bir komisyon tarafından tetkik edildikten sonra ekseriyete iktiran eden mütaleaları havi birer raporla birlikte İktisat vekâletine tevdi edilir.

Vekâlet gerek blâncoları ve gerek bütçenin ka-ti şeklini İcra Vekilleri Heyetinin tasdikına arzeder.

MADDE 9 — 7 inci madde mucibince Devlet sanayi ofisinin, senelik blâncolarında gösterilecek kârın mezkûr maddede azılı tenzilâttan kalan miktardan İktisat vekâletince her sene yapılacak teklife göre Hükûmetin mevcut fabrikalarda veya yeni sanayi teşebbüslerindeki tasavvurlarının kuvveden file isali için tahsis olunacak mebalîğ ayrılır ve geriye kalan meblâğ Sanayi kredi bankası sermayesine ilâve olunur.

MADDE 10 — Devlet sanayi ofisinin bir umum müdürü, ticaret ve muhasebe şube müdürleri ve icabı kadar fen şubeleri müdürleri bulunur.

Ofis umum müdürü ve şube müdürleriyle idare heyetinin ve murakıpların vazife ve salâhiyetleri ve bunların haiz olmaları lâzımgelen evsaf ile umum müdürden maada ofis memur ve müs-

geçmemek üzere umum müdürlük ve fabrikalar memur ve müstahdemlerine ikramiye verilir. Bu ikramiyelerin tevzi şekil ve suretleri ofis nizamnamesile tesbit olunur. İşletme ikramiyesine tâbi olanlara senelik ikramiye verilemez.

D) Bu tenzilâttan sonra kalan kârın yüzde onuna kadarı İktisat vekâletinin tasvibile mevcut fabrikaların mübrem tevsiat ve ıslahatına sarfedilmek üzere tefrik edilerek mütebaki mebalîğ İktisat vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile 9 uncu madde mucibince sarf ve tevzi olunur.

MADDE 8 — Devlet sanayi ofisinin umumî blâncolarile fabrikalar blâncoları ve bütçeleri ve murakıp raporları ofis umum müdürünün veya vekilinin huzurile İktisat vekâleti sanayi umum müdürü ve sanayi başmüsaviri, ziraat, ticaret, maadin umum müdürleriyle Maliye vekâleti muhasebei umumiye ve sanayi kredi bankası umum müdürlerinden veya bunların vekillerinden mürekkep bir komisyon tarafından tetkik edildikten sonra ekseriyete iktiran eden mütaleaları havi birer raporla birlikte İktisat vekâletine tevdi edilir:

İktisat vekâleti blânco, bütçe ve raporları Meclisin bütçe İktisat ve Ziraat encümenlerinden mürekkep olarak teşekkül edecek heyeti umumiyenin tasvibine arzeder işbu heyeti umumiye kararını bir raporla ittila zımında Büyük Meclise arzeder.

MADDE 9 — 7 nci madde mucibince Devlet sanayi ofisinin, senelik blâncolarında gösterilecek kârın mezkûr maddede yazılı tenzilâttan kalan miktardan İktisat vekâletince her sene yapılacak teklife göre Hükûmetin mevcut fabrikalarda veya yeni sanayi teşebbüslerindeki tasavvurlarının kuvveden file isali için tahsis olunacak mebalîğ ayrılır ve geriye kalan mebalîğ Sanayi kredi bankası sermayesine ilâve olunur.

MADDE 10 — Devlet sanayi ofisi bir umum müdürün riyaseti altında ticaret ve muhasebe şube müdürleriyle icabı kadar fen şube müdürlerinden mürekkep bir idare heyeti vasıtasile idare olunur.

karıldıktan sonra geriye kalan safi hasıllattan azami iki aylık miktarı geçmemek üzere umum müdürlük ve fabrikalar memur ve müstahdemlerine ikramiye verilebilir. Bu ikramiyelerin tevzi şekil ve suretleri ofis nizamnamesile tesbit olunur. İşletme ikramiyesine tâbi olanlara senelik ikramiye verilmez,

D - Bu tenzilâttan sonra kalan kârın % 10 nuna kadarı ile (B) fıkrasında zikrolunan sermayenin temettü hissesi İktisat vekâletinin tasvibile mevcut fabrikaların mübrim tevsiat ve ıslahatına sarfedilmek üzere tefrik edilerek mütebaki mebalîğ İktisat vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile 9 uncu madde mucibince sarf ve tevzi olunur.

MADDE 8 — Devlet sanayi ofisinin umum blâncosu ile fabrikalar blâncu ve bütçeleri ve murağıp raporları Ofis umum müdürü, İktisat vekâleti Sanayi ve ticaret umum müdürleriyle sanayi baş anüşaviri ve Maliye vekâleti tarafından gönderilecek bir murahhâstan mürekkep bir heyet tarafından tetkik edildikten sonra tanzim edilecek bir raporla birlikte İktisat vekiline tevdi olunur. İktisat vekâleti blâncu, bütçe ve raporları Büyük Millet Meclisinin Bütçe ve İktisat encümenlerinden mürekkep olarak teşekkül edecek heyeti umumiye nin tetkik ve tasdikına tevdi eder. İşbu heyeti umumiye, lüzum gördüğü takdirde arasından ayıracığı bir komisyona blâncu ve muamelâtı umumiye yi dahi mahallinde tetkik ettirerek kararını verir ve bir raporla Büyük Millet Meclisi azasının ittilama arzeder.

MADDE 9 — Yedinci madde mucibince Devlet sanayi ofisinin, senelik plâncolarında gösterilecek kârın mezkûr maddede yazılı tenzilâttan kalan miktarından İktisat vekâletince her sene yapılacak teklife göre Hükümetin mevcut fabrikalarda veya yeni sanayi teşebbüslerindeki tasavvurlarının kuvveden file isali için tahsis olunacak mebalîğ ayrılır ve geriye kalan mebalîğ Sanayi kredi bankası sermayesine ilâve olunur.

MADDE 10 — Devlet sanayi ofisi bir umum müdürün riyasetinde ticaret, muhasebe ve icabı kadar fen şube müdürlerinden mürekkep bir idare heyeti vasıtasile idare olunur.

tahdeminin suréti tayini ofis nizamnamesile tesbit olunur. Ofis umum müdürü İktisat vekâletinin inhası İera Vekilleri Heyeti kararı ve Re-
isicühurun tasdik'ile intihap olunur.

MADDE 11 — Devlet sanayi ofisi nezdinde daimî murakabeyi temin etmek üzere İktisat ve Maliye vekâletleri tarafından iki murakıp tayin olunur.

MADDE 12 — Sanayi kredi bankası kanunu mucibince her sene mezkûr bankaya tevdi lâzım-gelen tasaruflar mukabili verilecek para, sureti tevzii 9 uncu madde mucibince İera Vekilleri He-
yetine tevdi olunan kâr bakiyesinden ayrılır.

Ofis ancak Sanayi kredi bankasına teminat göstermek suretile teminatlı kredi alabilip tes-
isatını başka bankalara terhin ettiremez.

MADDE 13 — Devlet sanayi ofisi Devlet ve belediyelerle hususî idarelerin ve mülhak bütçeli idarelerle imtiyazlı şirketlerin siparişlerine ait münakasalara diğer hususî müesseseler gibi ser-
bestçe iştirak eder.

Birinci fıkrada yazılı idare ve müesseselerin imtiyazlı şirketlerden maadası tarafından tanzim edilip memlekette müesses milli fabrikalara imal edilen eşyaya ait bulunan alelûmum münakasa şartnameleri tiplerine İktisat vekâletinin müta-
leası alındıktan sonra nihâî şekilleri verilir. Bu münakasalarda fabrikalara maliyet fiyatını du-
nunda bir fiyat teklif edilmek suretile milli iktisat menafiini ihlâl edecek bir vaziyet tehaddüs ettiği takdirde İktisat vekâleti itiraz hakkına maliktir.

İktisat vekâletile alâkadar vekâlet veya idare arasında bu hususta bir itilâf husule gelmezse İ-
era Vekilleri Heyeti kararile hallolunur.

MADDE 14 — Bu kanunun neşri tarihine ka-
dar Türkiye sanayi ve maadin bankası tarafından idare edilen fabrikaların teşviki sanayi muafiyet ruhsatnameleri Devlet sanayi ofisine devrolunur ve ofis merkezi, muamelâtı dolayısıyla dahi mezkûr mu-
afiyetlerden istifade eder. Smaî şirketler hakkında teşviki sanayi kanununun 8 inci maddesi ahkâmı ofise de şamildir.

MADDE 15 — Devlet sanayi ofisinin 3 üncü madde mucibince çıkaracağı hisse senetleri resmi daire ve müesseseler tarafından yazılı kıymetleri üzerinden kefalet akçesi olarak kabul olunur.

MADDE 11 — Devlet sanayi ofisi nezdinde da-
im murakabeyi temin etmek üzere heyeti umumi-
ye tarafından ve meclis haricinden iki murakıp
intihap olunur.

MADDE 12 — Ofis tesisatını sanayi kredi ban-
kasından başka bankalara teminat göstermek su-
retile terhin edip kredi alamaz.

MADDE 13 — Hükûmetin teklifi veçhile ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 14 — Hükûmetin teklifi veçhile ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 15 — Hükûmetin teklifi veçhile ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 11 — Devlet sanayi ofisi nezdinde murakabeyi temin etmek üzere Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken daimî bir ve indelicap iki murakip tayin olunur.

MADDE 12 — Ofis, müessesatını Sanayi kredi bankasından başka bankalara teminat suretile terhin edip kredi alamaz.

MADDE 13 — Devlet sanayi ofisi Devlet ve belediyelerle hususî idareleri ve mülhak bütçeli idarelerle imtiyazlı şirketlerin siparişlerine ait münakasalara diğer hususî müesseseler gibi serbestçe iştirak eder.

Birinci fıkrada yazılı idare ve müesseselerin imtiyazlı şirketlerden maadası tarafından tanzim edilip memlekette müesses millî fabrikalarca imal edilen eşyaya ait bulunan alelûmum münakasa şartnameleri tiplerine İktisat vekâletinin mütaleası alındıktan sonra nihâî şekilleri verilir. Bu münakasalarda fabrikalarca maliyet fiyatının dununda bir fiyat teklif edilmek suretile millî iktisat menafîini ihlâl edecek bir vaziyet tahaddüs ettiği takdirde İktisat vekâleti itiraz hakkına maliktir.

İktisat vekâletile alâkadar vekâlet veya idare arasında bu hususta bir itilâf husule gelmezse İcra Vekilleri Heyeti kararile hallolunur.

MADDE 14 — Bu kanunun neşri tarihine kadar Türkiye Sanayi ve maadin bankası tarafından idare edilen fabrikaların teşviki sanayi muafiyet ruhsatnameleri Devlet sanayi ofisine devrolunur ve ofis merkezi, muamelâtı dolayısıyla dahi mezkûr muafiyetlerden mevzu kanunlar hükümlerine göre istifade eder. Smaî şirketler hakkında teşviki sanayi kanununun 8 inci maddesi ahkâmı ofise de şamildir.

MADDE 15 — Devlet sanayi ofisinin muamelât ve sarfiyatı muhasebei umumiye ve müzayede, münakasa ve ihale kanunları ahkâmına ve Divanı muhasebatın murakabesine tâbi değildir.

MADDE 16 — Devlet sanayi ofisinin sarfiyatı, sarfedilmeden evvel ve sarfedildikten sonra Divanı muhasebat vize ve tetkikine ve usulü muhasebei umumiye kanunu ile münakasa, müzayede ve ihâlât kanunu hükümlerine tâbi değildir.

MADDE 17 — Devlet sanayi ofisinin dahili nizamnamesi İktisat vekâletinin teklifile İera Vekilleri Heyeti tarafından tasdik olunur.

MADDE 18 — Türkiye Sanayi ve maadin bankasının kerdî bankasına kalbi neticesinde mezkûr bankadan irtibatı kesilecek olan fabrikalarla bilcümle Devlet iştiraklerinin Devlet sanayi ofisine devir ve teslim muamelesini ifa etmek üzere ofis umum müdürünün riyaseti altında İktisat vekâleti sanayi idaresinden tayin edilecek iki, Maliye vekâletinden bir ve Sanayi ve maadin bankasından bir azadan mürekkep bir tasfiye komisyonu bu kanunun neşrini müteakip teşekkül eder. Bu komisyonun faaliyeti işe başladığı tarihten itibaren azamî üç ay zarfında ikmal edilmek lâzımgelir Bu müddet bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere İera Vekilleri Heyeti kararile temdit edilebilir.

MADDE 19 — Türkiye Sanayi ve maadin bankasının idare ettiği fabrikalara ait olan mütedavil sermayeler fabrikaların mezkûr bankadan ayrılma muamelesi ikmal edilinceye kadar Millî bankalardan birisine Devlet sanayi ofisi emrine tevdi olunur.

MADDE 20 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 21 — Bu kanunun tatbikına İktisat ve Maliye vekilleri memurdur.

18 - V - 1932

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V.	M. M. V. <i>Zekâi</i>	Da. V. <i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. <i>Dr. T. Rüştü</i>	Mal. V. <i>M. Abdülhalik</i>	Mf. V. <i>Esat</i>	Na. V. <i>Hilmi</i>
İk. V. <i>M. Şeref</i>	S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>	G. İ. V. <i>Ali Rana</i>	Zr. V. <i>Muhlis</i>

MADDE 16 — Hükûmetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17 — Tayyedilmiştir.

MADDE 17 — Türkiye sanayi ve maadin bankasının kredi bankasına kalbi neticesinde mezkûr bankadan irtibatı kesilecek olan fabrikalarla bilcümle Devlet iştiraklerinin Devlet sanayi ofisine devir ve teslim muamelesini ifa etmek üzere ofis umum müdürünün riyaseti altında İktisat vekâletinden bir ve Sanayi ve maadin bankasından alınacak bir azadan mürekkep bir komisyon bu kanunun neşrini müteakip teşekkül eder. Bu komisyonun faaliyeti işe başladığı tarihten itibaren azamî üç ay zarfında ikmal edilmek lâzımgelir. Bu müddet bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere İera Vekilleri Heyeti kararile temdit edilebilir.

Hükûmetin 19 uncu maddesi tayyedilmiştir.

MADDE 18 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 19 — Bu kanunun tatbikına İktisat ve Maliye vekilleri memurdur.

MADDE 16 — Türkiye Sanayi ve maadin bankasının kredi bankasına kalbi neticesinde mezkûr bankadan irtibatı kesilecek olan fabrikalarla bilcümle Devlet iştirâklerinin İktisat ve Maliye vekâletleri ile Sanayi bankasından intihap edilecek birer murahhastan mürekkep bir heyet marifetile ofisin teşekkülünden itibaren üç ay zarfında Devlet sanayi ofisine devri iera edilir. Bu müddeti İktisat vekâleti icabı hale göre temdit dahi edebilir.

MADDE 17 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 18 — Bu kanunun tatbikına İktisat ve Maliye vekilleri memurdur.